

Crematorium

Hoe snel de tijden veranderen blijkt wel uit het feit dat nu zelfs het woord crematie mocht worden uitgesproken. Krachtens de wet van 1869 was lijkverbranding verboden. Lijken mochten slechts begraven worden in een gesloten kist op een begraafplaats die overeenkomstig de wet was aangelegd en toegelaten. Maar omdat de wetgevers destijds verzuimd hadden de personen aan te wijzen die met de zorg van het begraven waren belast, kon niemand strafrechtelijk worden vervolgd indien het voorschrift tot begraven niet werd nagevolgd. Vandaar dat in weerwil van de wet men begin 20e eeuw toch met het cremeren was begonnen.

Crematorium Akendam aan de Vergierdeweg

In 1914 werd te Westerveld het eerste crematorium van Nederland geopend. Pas in 1955 werd het verbod op cremeren officieel opgeheven. In 1968 werd de lijkverbranding bij de wet geregeld en op één lijn gesteld met het begraven.

Opmerkelijk genoeg veranderde gewijzigde verhoudingen tussen het aantal begrafenissen en crematies in Haarlem pas aan het begin van de 21e eeuw in een fysieke verandering van Begraafplaats Akendam zelf.

Zo kan althans de bouw van het crematorium gezien worden, dat in het voorjaar van 2002 geopend werd: als een tegemoetkoming aan de wens van de inwoners van Haarlem om voor een crematie binnen de stad te blijven en hierdoor niet naar Crematorium Driehuis te hoeven, zoals tot dan gebruikelijk.

Al in 1896 waren er al plannen voor de oprichting van een crematorium op de Algemene Begraafplaats aan de Kleverlaan. Allerlei bezwaren leidde er toe dat de bouw van het eerste crematorium niet doorging.

In 1988 was er een voorstel om op de toenmalige Noorder Begraafplaats een crematorium te vestigen. In mei 1994 besloot de gemeente om samen met twee Uitvaartverenigingen, een crematorium te bouwen op een vrij deel van de Begraafplaats Akendam. De architect was Herman Zienstra uit Amsterdam en het is gebouwd door de firma Ooijevaar uit Alkmaar.

In november 2003 wint Herman Zienstra de Houtarchitectuurprijs 2003 voor zijn uitvoering van de aula van het crematorium.

Als programma onderdelen zijn gerangschikt aan de open rondgang van de binnentuin. Ze maken de weg van ontvangst naar aula en van de aula naar de condoleance ruimte tot een rituele rondgang. Een columbarium vormt de vier wanden van de rondgang.

Houten kappen overspannen de ontvangst- en condoleanceruimtes. Tot manshoogte zijn deze ruimtes gesloten. Hoge lange glasstroken geven zicht op de toppen van de omringende bomen. De ruimtes hebben aan de einde een uitloop naar besloten patio's De aula is geheel opgebouwd uit een constructie van hoge houten spantbenen en houten kappen. Ze is tussen de spanbenen geheel verglaasd en staat als een skelet naakt in de binnentuin. Deze elementaire begrijpelijke architectuur van een herkenbaar type, met zijn ritmische herhalingen van constructieve elementen draagt bij aan het proces.¹

---

¹ Verklaring bij de uitreiking van de Hout Architectenprijs 2003 op 14 november 2003.